

ТЕОРІЯ ОСВІТИ Й НАВЧАННЯ

УДК 378.091.212]:055.336.2-047.37

DOI <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2025.2.5>

Н. В. БОРБИЧ

*кандидат педагогічних наук, проректор з навчальної роботи,
старший викладач кафедри загальної педагогіки, психології
та методики початкової освіти,*

Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж»

Волинської обласної ради, м. Луцьк, Україна

Електронна пошта: nborbych@lpc.ukr.education

<https://orcid.org/0000-0002-3423-7319>

СПЕЦИФІКА ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ-БАКАЛАВРІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 012 ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

На сучасному етапі реформування вищої професійної освіти актуальною проблемою є пошук нових змісту, форм і методів формування дослідницької компетентності майбутніх педагогів як здатності отримувати нові знання, професійно володіти методами наукового пізнання, конструктивно розв'язувати педагогічні проблеми, досліджувати та аналізувати професійні явища та процеси, оцінювати результати діяльності й визначати шляхи їх оптимізації.

Метою статті є визначення специфіки формування дослідницької компетентності в майбутніх вихователів ЗДО. Для досягнення мети вирішено такі завдання: уточнено сутність поняття дослідницької компетентності майбутнього вихователя; проаналізовано особливості формування дослідницької компетентності здобувачів вищої освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта (на прикладі Комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради). Методи дослідження: аналіз, синтез, узагальнення та конкретизація.

У статті дослідницьку компетентність вихователя закладу дошкільної освіти (ЗДО) потрактовано як набуту, тобто сформовану в процесі професійної підготовки здатність майбутнього педагога застосовувати науково-дослідницькі методи в педагогічній діяльності з метою вдосконалення освітнього процесу, розв'язання різних складних (інколи й непередбачуваних) педагогічних проблем і впровадження інновацій.

Запропоновано структурно-функційну модель дослідницької компетентності майбутнього вихователя.

Визначено й проаналізовано особливості формування дослідницької компетентності майбутніх вихователів: специфіку освітньої діяльності в сучасному закладі дошкільної освіти, її складність, взаємозалежність діяльності всіх учасників освітнього процесу; єдність теорії та практики (дослідницьких знань і дослідницьких умінь).

Подальшого дослідження потребує розробка інструментарію та методики діагностування стану сформованості дослідницької компетентності в майбутніх вихователів.

Ключові слова: дослідницька діяльність, дослідницька компетентність, вихователь, заклад дошкільної освіти, здобувач вищої освіти, формування дослідницької компетентності.

Постановлення проблеми. Одним із важливих завдань професійної підготовки майбутніх фахівців є формування їхньої дослідницької компетентності як здатності отримувати нові знання, володіти методами наукового пізнання, конструктивно розв'язувати фахові проблеми, досліджувати та аналізувати професійні явища та процеси, оцінювати результати діяльності й оптимізовувати їх. Актуалізується проблема формування дослідницької компетентності для майбутніх педагогів у цілому й вихователів закладів дошкільної

освіти зокрема. Невипадково у Стандарті вищої освіти України (перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 01 – «Освіта/Педагогіка», спеціальність 012 – «Дошкільна освіта») серед загальних і спеціальних професійних компетентностей визначені: здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт; здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями; здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації; здатність знаходити, опрацьовувати

потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками; здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загально-освітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини [Стандарт вищої освіти]. Звідси логічним є *пошук нових змісту, форм, методів формування дослідницької компетентності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти*.

Аналіз попередніх досліджень. Аналіз наукової й методичної літератури свідчить про те, що досліджувана проблема не є новою й розкрита достатньо. Зокрема, П. Лузан, І. Сопівник, С. Виговська у підручнику «Методологія та організація науково-педагогічних досліджень» аналізують сутність наукових досліджень, теоретичні основи їх планування, організації та проведення, основні методи емпіричного та теоретичного дослідження, структуру проведення педагогічного експерименту, що власне й слугує знаннєвою базою для формування дослідницької компетентності. У свою чергу, О. Антонова, В. Єремєєва, Н. Мирончук у методичному посібнику подають загальні основи та технологію організації науково-дослідницької роботи здобувачів освіти, що забезпечує формування в них практичних умінь проведення дослідницької роботи. Цікавими й корисними у контексті нашої проблеми є наукові доробки Н. Кравець (навчальний посібник «Основи наукових досліджень»), В. Лаппо (навчально-методичний посібник «Основи педагогічних досліджень»). Сутність поняття «дослідницька компетентність» у вітчизняній та зарубіжній літературі вивчають І. Щербань та В. Савченко. Деякі аспекти розвитку дослідницьких компетентностей здобувачів освіти, схильних до наукової діяльності аналізує В. Мелешко.

У контексті проблеми формування дослідницької компетентності майбутніх вихователів продуктивними є доробки вчених щодо дослідницької діяльності дітей раннього та дошкільного віку й готовності майбутніх вихователів до організації дослідницької діяльності дітей саме дошкільного віку. Зокрема, важливими є праці Г. Беленької, в яких учена

досліджує проблему формування дослідницьких навичок у дітей дошкільного віку (розвиток їхнього мислення, креативності, самостійного пошуку, пізнавальних інтересів тощо). Конструктивними є висновки А. Богуш щодо впливу розвивального освітнього середовища на формування дослідницької компетентності дітей. Педагогічні умови, що сприяють формуванню дослідницької компетентності дітей дошкільного віку, досліджує Н. Гавриш. Л. Козак обґрунтовує специфіку формування дослідницької компетентності дітей старшого дошкільного віку у проєктній діяльності. Ю. Волинець аналізує процес формування професійно-дослідницької компетентності в майбутніх педагогів дошкільної освіти.

Метою статті є визначення специфіки формування дослідницької компетентності в майбутніх вихователів. Для досягнення мети було вирішено такі завдання: уточнено сутність поняття дослідницької компетентності майбутнього вихователя; проаналізовано особливості формування дослідницької компетентності здобувачів освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта (на прикладі Комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради).

Методи дослідження: аналіз, синтез, узагальнення та конкретизація.

Виклад основного матеріалу. Професійна підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти є складним процесом, який охоплює не лише аудиторну навчальну та виховну діяльність учасників освітнього процесу, але й позааудиторну, самостійну роботу, практичну підготовку та дослідницьку діяльність. Завданням кожного зі вказаних видів діяльності є формування професійної компетентності майбутнього вихователя сучасного закладу дошкільної освіти. Дослідницька діяльність здобувачів освіти орієнтована на формування дослідницької компетентності; має інтелектуально-творчу спрямованість і реалізується на основі пошукової активності та дослідницької поведінки. Пошукова активність є результатом прагнення студента розв'язати нестандартну професійну (педагогічну) ситуацію (задачу). Ми визначаємо дослідницьку діяльність як процес, який містить бачення та аналіз певної проблеми, задачі; її аналіз і пошук

шляхів вирішення; прогнозування результатів та їх оцінювання; моделювання та реалізацію конкретних пізнавально-дослідницьких дій і аналіз та корегування власної дослідницької поведінки з перспективою саморозвитку та самовдосконалення. У процесі дослідницької діяльності на основі дослідницьких знань формуються дослідницькі вміння як здатність особистості студента знаходити конструктивні шляхи пізнання нового, не відомого у конкретній практичній діяльності.

Елементи дослідницької діяльності, як свідчить аналіз освітнього процесу сучасних закладів освіти, властиві всім формам організації навчання: лекційним і практичним заняттям, самостійній роботі, практиці тощо.

Проаналізуємо сутність поняття дослідницької компетентності особистості педагога. Так, О. Норкіна дослідницьку компетентність тлумачить як інтегративну якість педагога, якій властива вмотивованість до дослідницької діяльності, сприйняття її (дослідницької діяльності) як професійної цінності, яка є за своєю сутністю цілісною системою знань, умінь, навичок та особистісних якостей і забезпечує реалізацію власної дослідницької діяльності з метою покращення якості освіти [Норкіна]. У свою чергу, П. Нечипуренко визначає дослідницьку компетентність, як складне особистісне утворення, яке виникає на основі позитивного ціннісного ставлення до дослідницької діяльності, містить необхідні дослідницькі знання та вміння й передбачає виконання дослідницької діяльності як особисто, так і в команді [Нечипуренко].

У контексті проблематики нашого дослідження важливим є визначення професійно-дослідницької компетентності педагога дошкільної освіти, запропоноване Ю. Волинець і Н. Стаднік, як «...системи мотивів, знань, умінь, навичок, особистісних якостей педагога, що забезпечує здійснення ним усіх етапів інноваційної професійної діяльності: від моделювання та прогнозування до впровадження нововведень» [Волинець].

Аналіз психолого-педагогічної літератури свідчить про важливість дослідницької компетентності вихователя ЗДО [Волинець; Лаппо; Щербань]. Зокрема, вчені зазначають, що саме дослідницька компетентність вихова-

теля сприяє підвищенню ефективності освітнього процесу, дозволяючи впроваджувати науково обґрунтовані методики; уможливорює професійний розвиток педагога, розширюючи його знання та навички у сфері дошкільної освіти; допомагає адаптувати освітній процес до потреб сучасних дітей, враховуючи їхні інтереси, здібності та особливості розвитку й особистісного становлення, а також вимоги та виклики сьогодення (як-от: різні епідемії, війна, втрати членів родини, тривожність дітей тощо); формує у дітей дослідницьку поведінку, заохочуючи їх до пізнання, експериментування та критичного мислення.

Ураховуючи різні визначення дослідницької компетентності особистості та специфіку професійної діяльності вихователя сучасного закладу дошкільної освіти, трактуємо дослідницьку компетентність вихователя закладу дошкільної освіти (ЗДО) як набуту, тобто сформовану у процесі професійної підготовки здатність майбутнього педагога застосовувати науково-дослідницькі методи в педагогічній діяльності з метою вдосконалення освітнього процесу, розв'язання різних складних (інколи й непередбачуваних) педагогічних проблем і впровадження інновацій, а також задля професійного самовдосконалення. Ця компетентність включає в себе усвідомлені ґрунтовні дослідницькі знання, володіння методами наукового дослідження, аналітичне мислення, дослідницькі вміння, вміння критично оцінювати педагогічні явища та формувати власні висновки на основі отриманих даних (рис. 1).

Саме критичний аналіз оцінювання результатів своєї діяльності забезпечує, на нашу думку, здатність і бажання вихователя працювати над собою, вдосконалювати власний професійний рівень з урахуванням інноваційних освітніх тенденцій і вимог часу.

Вчені традиційно виділяють такі компоненти дослідницької компетентності вихователя [Волинець; Лаппо; Durmuşçelebi]:

1. Когнітивний: знання основ педагогічних досліджень; орієнтація в сучасних наукових концепціях дошкільної освіти; володіння методами аналізу та оцінки педагогічного процесу.

2. Процесуальний: здатність до самостійного проведення педагогічних досліджень; використання емпіричних і теоретичних мето-

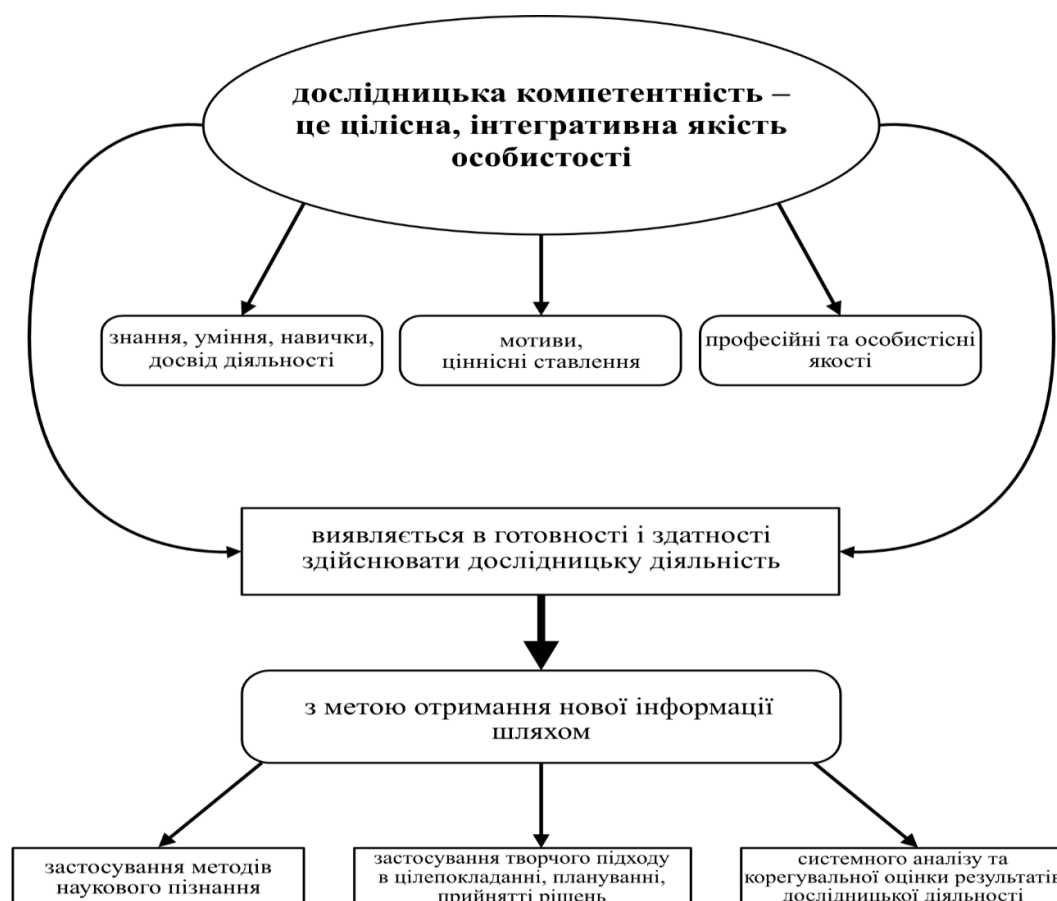

Рис. 1. Структурно-функційна модель дослідницької компетентності вихователя ЗДО

дів дослідження (спостереження, експеримент, аналіз); формулювання та перевірка гіпотез.

3. Рефлексивний: аналіз власного педагогічного досвіду; оцінка ефективності використаних методів навчання та виховання; постійне вдосконалення професійних навичок через дослідницьку діяльність.

4. Інноваційний: уміння впроваджувати новітні педагогічні технології; адаптація освітніх програм до сучасних тенденцій та потреб дітей; розробка та апробація авторських методик і підходів у вихованні.

У запропонованій структурно-функційній моделі дослідницької компетентності вихователя окремо як результат її сформованості виділено готовність майбутнього педагога здійснювати дослідницьку діяльність. Також наголошуємо на творчому підході педагога в реалізації дослідницької діяльності, починаючи з визначення її мети та конкретних завдань, розробки чіткого плану, прийняття рішень; як важливий компонент виокремлюємо оцінку результатів з можливістю їх корегування.

На нашу думку, така модель дослідницької компетентності забезпечить успішність діяльності, орієнтованість на позитивну динаміку результатів освітнього процесу в закладі дошкільної освіти.

У ході дослідження нами встановлено, що провідними методами реалізації дослідницької компетентності в освітніх дошкільних закладах є [Волинець]:

Педагогічне спостереження: аналіз поведінки та розвитку дітей у різних видах діяльності; виявлення закономірностей та особливостей навчально-виховного процесу.

Педагогічний експеримент: випробування нових методик у навчально-виховному процесі; дослідження ефективності застосованих підходів.

Анкетування та інтерв'ювання: опитування дітей, батьків і педагогів для отримання зворотного зв'язку; аналіз отриманих даних для вдосконалення освітнього процесу.

Аналіз педагогічного досвіду: вивчення передових педагогічних практик; узагальнення

власних напрацювань та представлення їх у вигляді статей, доповідей, методичних рекомендацій.

Рефлексія та самооцінка: аналіз власної педагогічної діяльності; коригування підходів у роботі відповідно до отриманих результатів досліджень.

Формування дослідницької компетентності майбутніх вихователів, як було з'ясовано в ході дослідження, є складним специфічним процесом, який полягає не лише у формуванні в здобувачів вищої освіти здатності здійснювати власну дослідницьку діяльність, аналізувати якість освітнього процесу в ЗДО, але й уміти організовувати дослідницьку діяльність дітей дошкільного віку, мотивуючи їх пізнавати нове.

У професійному стандарті вихователя закладу дошкільної освіти виокремлена оцінювально-аналітична компетентність – як здатність здійснювати та інтерпретувати результати моніторингу якості освітньої діяльності для адаптації та коригування освітнього процесу відповідно до можливостей та потреб здобувачів освіти; здатність визначати рівень сформованості компетентностей у здобувачів освіти відповідно до державного стандарту дошкільної освіти [Професійний стандарт]. З огляду на це, результатами навчання студентів-бакалаврів спеціальності 012 Дошкільна освіта задекларовано: здійснювати управління якістю освітнього процесу, керуючись психолого-педагогічними принципами його організації в системі дошкільної освіти та взаємодії з сім'єю; проектувати педагогічні заходи із залученням фахівців суміжних галузей, батьків, громадських діячів та ін. для реалізації завдань всебічного розвитку дітей; збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини; враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку [Стандарт вищої освіти]. Отже, однією із особливостей формування дослідницької компетентності майбутніх вихователів є врахування специфіки освітньої діяльності в сучасному закладі дошкільної освіти, її складність, взаємозалежність і взаємодоповнюваність дослідницької діяльності всіх учасників освітнього процесу.

Задля формування дослідницької компетентності в Комунальному закладі вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради студентами-майбутніми вихователями вивчається обов'язковий освітній компонент «Основи педагогічних досліджень та академічного письма», метою якого є формування у здобувачів вищої освіти цілісного бачення наукового дослідження з педагогіки та логіки його побудови, а також засвоєння студентами сукупності методологічних знань щодо змісту, функцій, принципів та організації дослідницької роботи, розвиток наукового мислення в організації та проведенні наукових досліджень [Борбич]. Під час вивчення освітнього компонента здобувачі освіти розкривають сутність науково-педагогічних досліджень, їх методологію (перший змістовий модуль). Зокрема, детально вивчають теоретичні методи: абстрагування; аналіз і синтез; індукція і дедукція; методи моделювання, порівняння, узагальнення; ідеалізація та формалізація. Велика увага приділяється вивченню емпіричних методів: спостереження; вивчення і узагальнення педагогічного досвіду; метод експертної оцінки; вивчення документації та результатів педагогічної діяльності; експеримент; методи опитування: інтерв'ю, бесіда, анкетування; тестування; соціометрія як метод дослідження міжособистісних відносин в групі тощо.

У другому змістовому модулі значна увага приділяється вимогам до структури та змісту наукових робіт здобувачів вищої освіти. Під час вивчення цього модуля студенти вчать писати статті, тези, виступи на конференції, готувати анотації та рецензії; грамотно згідно з вимогами стандартів оформляти список літератури, графічно подавати результати емпіричних досліджень; готують презентації реферативних повідомлень і виконують дослідження з тематики курсової роботи.

У ході вивчення освітнього компонента (зокрема, першого змістового модуля) формується знання складова дослідницької компетентності. Так, здобувачі освіти чітко усвідомлюють, що таке об'єкт і предмет дослідження, яка його мета, завдання, методи дослідження.

Структуру організації педагогічного дослідження подано на рис. 2.

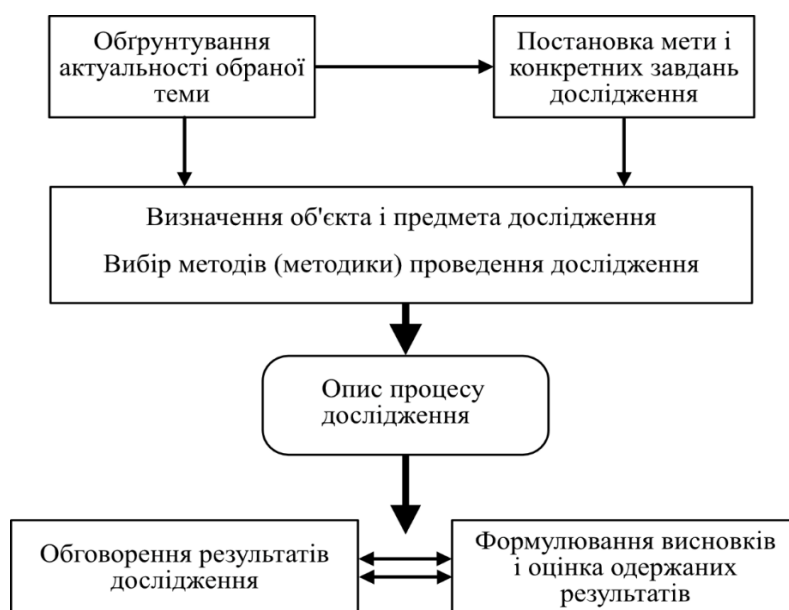

Рис. 2. Організація педагогічного дослідження

На практичних заняттях здобувачі вищої освіти досліджують різні педагогічні проблеми (з урахуванням специфіки освітньої діяльності ЗДО), вчаться складати анкети, план спостереження, план бесіди (як з дітьми, так і з батьками), інтерв'ю тощо.

Оскільки всі здобувачі освіти виконують курсові дослідження, то освітній компонент «Основи педагогічних досліджень та академічного письма» слугує дієвим засобом практичної реалізації набутих дослідницьких знань та вмінь. Тобто, вибравши конкретну проблему дослідження, студент під час вивчення освітнього компонента має унікальну можливість проаналізувати теоретичні основи проблеми, підібрати емпіричні методи, підготувати інструментарій і під час проходження практики апробувати розроблені методики, конкретно досліджуючи певну проблему в умовах закладу дошкільної освіти. На нашу думку, така єдність теорії та практики є ще однією з особливостей формування дослідницької компетентності студентів-бакалаврів дошкільної освіти.

Висновки. Дослідницька компетентність вихователя ЗДО є важливою складовою професійної діяльності, оскільки дозволяє педагогу впроваджувати інноваційні підходи та підвищувати якість дошкільної освіти, критично оцінювати свою роботу. Формування цієї компетентності сприяє покращенню педагогічної майстерності вихователя, що позитивно впливає на розвиток дітей та якість їхньої підготовки до шкільного навчання. Дослідницька компетентність поєднує не лише знання, дослідницькі вміння, але й творчість особистості, її здатність до узагальнень, до генерування нових ідей, нестандартних рішень професійних завдань; самоаналізу та самооцінки. Основою дослідницької компетентності вихователів є власна мотивація до пізнання чогось нового, що спонукає до пізнання нової інформації вихованцями.

Подальшого дослідження потребує розробка інструментарію та методики діагностування стану сформованості дослідницької компетентності в майбутніх вихователів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Борбич Н. В. Основи педагогічних досліджень та академічного письма. Робоча програма освітнього компонента. Луцьк, 2024. 10 с.
2. Волинець Ю. О. Підготовка майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до дослідницької діяльності. Підготовка майбутніх вихователів до роботи з дітьми дошкільного віку: компетентнісний підхід: моногр.; за заг. ред. Г. В. Беленької, О. А. Половіної. Умань : ВПЦ «Візаві», 2015. С. 161–181.
3. Волинець Ю. О., Стаднік Н. В. Формування професійно-дослідницької компетентності майбутніх педагогів дошкільної освіти. *Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти. Наукові записки РДГУ*. Випуск 17 (60). 2017. С. 155.

4. Лаппо В. В. Основи педагогічних досліджень: навч.-метод. посіб.: 2-ге вид., перероб. та доп. Івано-Франківськ: НАІР, 2021. 336 с.
5. Нечипуренко П. П. Інформаційно-комунікаційні технології як засіб формування дослідницьких компетентностей старшокласників у профільному навчанні хімії: автореф. дис ... канд. пед. наук: 13.00.10. Кривий Ріг, 2017. 20 с.
6. Норкіна О. В. Розвиток дослідницької компетентності вчителів математики засобами інформаційно-комунікативних технологій: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Умань, 2017. 20 с.
7. Професійний стандарт «Вихователь закладу дошкільної освіти». Наказ Міністерства економіки України (Мінекономіки) № 755-21 від 19 жовтня 2021 року) (дата звернення: 09.01.2025). <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-profesijnogo-standartu-vihovatel-zakladu-doshkilnoyi-osviti> (дата звернення 14.02.2025)
8. Стандарт вищої освіти: перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, ступінь вищої освіти Бакалавр, галузь знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальність 012 «Дошкільна освіта» від 21.11.2019 р. № 1456 <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/012-Doshk.osvita-bakalavr.28.07.pdf> (дата звернення 05.02.2025)
9. Щербань І., Савченко В. Сутність поняття «дослідницька компетентність» у вітчизняній та зарубіжній літературі. Збірник наукових праць. Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи. Вип. 2 (6). 2021. С. 240–246. <http://ppsh.udpu.edu.ua/article/view/250436> (дата звернення 11.02.2025).
10. Durmuşçelebi M. Examination of Students' Academic Motivation, Research Concerns and Research Competency Levels during the Education Period. *Universal Journal of Educational Research*. 2018. № 6(10). P. 2115–2124. doi: 10.13189/ujer.2018.061008 <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1192736.pdf> (дата звернення 18.02.2025).

REFERENCES

1. Borbych N. V. (2024) *Osnovy pedahohichnykh doslidzhen ta akademichnoho pysma. Robocha prohrama osvitnoho komponentu* [Fundamentals of pedagogical research and academic writing. Work program of the educational component]. Lutsk., 10 p. [in Ukrainian]
2. Volynets Yu. O. (2015) *Pidhotovka maibutnikh vykhovateliv doshkilnykh navchalnykh zakladiv do doslidnytskoi diialnosti. Pidhotovka maibutnikh vykhovateliv do roboty z ditmy doshkilnoho viku: kompetentnisnyi pidkhid* [Preparing future teachers of preschool educational institutions for research activities. Preparing future teachers for work with preschool children: a competency-based approach] H.V. Bielenkoi, O.A. Polovinoi (Eds.). Uman: VPTS "Vizavi", p. 161–181. [in Ukrainian]
3. Volynets Yu. O., Stadnik N. V. (2017) *Formuvannia profesiino-doslidnytskoi kompetentnosti maibutnikh pedahohiv doshkilnoi osvity* [Formation of professional and research competence of future preschool teachers] *Updating the content, forms and methods of teaching and upbringing in educational institutions. Scientific notes Rivne State Humanitarian University*, 17 (60), 155 [in Ukrainian]
4. Lappo V. V. 2021 *Osnovy pedahohichnykh doslidzhen* [Fundamentals of pedagogical research]. Ivano-Frankivsk: NAIR. 2, 336 [in Ukrainian]
5. Nechypurenko P. P. (2017) *Informatsiino-komunikatsiini tekhnolohii yak zasib formuvannia doslidnytskykh kompetentnostei starshoklasnykiv u profilnomu navchanni khimii* [Information and communication technologies as a means of forming research competencies of high school students in specialized chemistry education] (Abstract of Ph.D. Thesis). Kryvyi Rih., 20 [in Ukrainian]
6. Norkina O. V. (2017) *Rozvytok doslidnytskoi kompetentnosti vchyteliv matematyky zasobamy informatsiino-komunikatyvnykh tekhnolohii* [Developing research competence of mathematics teachers through information and communication technologies] (Abstract of Ph.D. Thesis). Uman, 20 [in Ukrainian]
7. Ministry of Economy of Ukraine (2021) Professional standard "Preschool education teacher". (Order No. 755-21, October 19). Retrieved from <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-profesijnogo-standartu-vihovatel-zakladu-doshkilnoyi-osviti> [in Ukrainian]
8. Ministry of Education of Ukraine (2019) Higher education standard: first (bachelor's) level of higher education, higher education degree Bachelor, field of knowledge 01 Education/Pedagogy, specialty 012 "Preschool Education" (Order No. № 1456, November 21) Retrieved from <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/012-Doshk.osvita-bakalavr.28.07.pdf> [in Ukrainian]
9. Shcherban I., Savchenko V. (2021) *Sutnist poniattia "doslidnytska kompetentnist" u vitchyzniani ta zarubizhni literaturi* [The essence of the concept of "research competence" in domestic and foreign literature]. *Collection of scientific papers. Psychological and pedagogical problems of modern school*. 2 (6), 240–246. Retrieved from <http://ppsh.udpu.edu.ua/article/view/250436> [in Ukrainian]
10. Durmuşçelebi M. (2018) Examination of Students' Academic Motivation, Research Concerns and Research Competency Levels during the Education Period. *Universal Journal of Educational Research*, 6 (10), 2115–2124. DOI: 10.13189/ujer.2018.061008 Retrieved from <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1192736.pdf> [in English]

N. V. BORBYCH

*PhD in Pedagogical Sciences, Vice-Rector for Academic Affairs,
Senior Lecturer at the Department of Pedagogy and Psychology,
Municipal Higher Educational Institution "Lutsk Pedagogical College"
of the Volyn Regional Council, Lutsk, Ukraine
E-mail: nborbych@lpc.ukr.education
<https://orcid.org/0000-0002-3423-7319>*

**SPECIFICITIES OF BACHELOR'S STUDENTS FORMING RESEARCH
COMPETENCE IN SPECIALTY 012 PRE-SCHOOL EDUCATION**

At the modern stage of reforming higher professional education, a current problem is the search for new content, forms and methods of future teachers forming research competence as the ability to obtain new knowledge, professionally master the scientific knowledge methods, constructively solve pedagogical problems, research and analyze professional phenomena and processes, evaluate the results of activities and determine ways to optimize them.

The article purpose is to determine the specifics of the research competence formation in future preschool educators. To achieve the goal, the following tasks were solved: the essence of the future educator research competence concept was clarified; the features of the higher education applicants' research competence formation in the specialty 012 Pre-school Education were analyzed (on the example of The Municipal Higher Educational Institution "Lutsk Pedagogical College" of the Volyn Regional Council). Research methods: analysis, synthesis, generalization and concretization.

The article explains the research competence of a preschool teacher as an acquired, namely the future teacher ability formed in the process of professional training to apply scientific and research methods in pedagogical activity in order to improve the educational process, solve various complex (sometimes unpredictable) pedagogical problems, and introduce innovations.

A structural-functional model of the future educator research competence is proposed.

The features of the future educators' research competence formation are determined and analyzed: taking into account the specifics of educational activities in a modern preschool educational institution, its complexity, the interdependence of all participants in the educational process activities; the unity of theory and practice (research knowledge and research skills).

Further research is required to develop tools and methods for diagnosing the state of future educators' research competence formation.

Key words: research activity, research competence, educator, preschool educational institution, higher education student, formation of research competence.

Дата першого надходження рукопису до видання: 27.05.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 25.06.2025

Дата публікації: 25.07.2025